

АНАЛИЗ

на дейността и финансовото състояние на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД към 30.09.2024 г.

1. Приходи, разходи и финансов резултат

През изминалото деветмесечие на 2024 г. общия размер на реализираните от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД приходи от оперативна дейност възлиза на 763 405 хил.лв., при отчетени през същия период на предходната 2023 г. 1 129 098 хил.лв. **Намалението на общата приходна част е с 365 693 хил.лв. или 32,39%.**

Основните си приходи (753 098 хил.лв) Дружеството е реализирало от продажби на електрическа енергия на регулиран пазар, балансиращ пазар и на свободен пазар, както и от услуги по осигуряване на разполагаема мощност за регулиране на системата.

През изминалото деветмесечие на 2024 г. са реализирани **2 421 279 МВтч** електроенергия, а за същия период на предходната 2023 г. са продадени **2 478 676 МВтч**. Отчита се намаление с **57 397 МВтч** или незначителните **2,32%.**

Справка за приходите от продажби към 30.09.2024 г. и към 30.09.2023 г.

Приходи от продажби на ел. енергия и разполагаема мощност	за 9 месеца към 30.09.2024 г. (в хил.лв.)	за 9 месеца към 30.09.2023 г. (в хил.лв.)
Приходи от ел.енергия - регулиран пазар	671 745	70 606
Приходи от ел.енергия – свободен пазар	55 805	1 005 350
Приходи за участие регулиране нагоре	15 393	37 557
Приходи от продажба на ПР и ВР	6 472	3 051
Приходи от продажба на балансираща енергия на ЕСО	3 683	1 691
Общо:	753 098	1 118 255

През изминалото деветмесечие на 2024 г. „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД не беше в състояние да покрива изцяло всичките си разходи за дейността и формира отрицателен финансов резултат. За периода към 30.09.2024 г. „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД отчита загуба преди данъци в размер на 67 833 хил. лв., което е намаление с 146 079 хил. лв. спрямо отчетената печалба преди данъци в размер на 78 246 хил. лв. за съпоставимият период на предходната 2023 г.

Разходи

Справка за разходите по икономически елементи към 30.09.2024 г. и 30.09.2023 г.

Наименование	за 9 месеца към 30.09.2024 г. (в хил.лв.)	за 9 месеца към 30.09.2023 г. (в хил.лв.)
Разходи за емисии на парникови газове	(381 688)	(536 575)
Гориво и ел.енергия	(119 020)	(103 759)
Други материали	(26 550)	(29 043)
Външни услуги	(43 888)	(52 859)
Разходи за амортизации	(102 615)	(104 807)
Разходи за персонала	(110 541)	(110 970)
Други разходи за дейността	(46 996)	(112 774)
Общо:	831 298	1 050 787

Основните разходи на дружеството са разходите за емисии квоти парникови газове, като през изминалото деветмесечие на 2024 г. разходите възлизат на 381 688 хил.лв., което е с 154 887 хил.лв. или с 28,87% по-малко в сравнение с отчетените разходи за парникови газове през същия период на предходната 2023 г., възлизащи в размер на 536 575 хил.лв. Намалението се дължи както на понижението с 7,19 % количествата на произведената ел.енергия нето, водещо до по-малко разход на въглища и варовик за сероочистване, респективно до по-малко емитирани въглеродни емисии, така и на по-ниската цена на квотите за емисии парникови газове за деветмесечието на 2024г. спрямо съпоставимия период на предходната 2023 г. Въпреки намалението на цените на квотите ценовите им нива през текущата година са достатъчно високи, поради което разходите за емисии на парникови газове а превишават разходите за въглища с 287 840 хил.лв. (над 4 пъти) и са с най-голямо относително тегло към общия обем разходи (близо 46% от всички оперативни разходи).

За периода към 30.09.2024 г. вложените въглища за производство са на стойност 93 848 хил.лв., като през същия период на предходната 2023 г. те са в размер на 97 126 хил.лв. Отчетено е намаление с 3 278 хил.лв., което се дължи на отчетеното по-ниско производство. Отчетената разходна норма към 30.09.2024 г. възлиза на 471,87 груг/квтч, като е с 19,08 груг/квтч по-висока спрямо отчетената през съпоставимият период на предходната 2023 г. - 452,79 груг/квтч.

Отчетените разходи за персонала към 30.09.2024 г. са 110 541 хил.лв. и са с незначителните 429 хил.лв. по-малко или 0,39 % спрямо отчетените 110 970 хил.лв. за съпоставимия период.

След приетите промени в Закона за енергетиката от Народното събрание и създаването от 24.07.2015г. на фонд „Сигурност на енергийната система” в него постъпват 5% от приходите на произведената и продадена ел. енергия на всички производители на енергия, като основната част от вноските се насочва за плащания към договори за разлика. Разходите на „ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД за таксата в размер на 5% от приходите към 30.09.2024г. са в размер на 36 484 хил.лв. спрямо отчетените 55 587 хил.лв. през предходния период, което се дължи на отчетените по-ниски приходи от продажба на ел. енергия.

Съгласно § 3 на преходните и заключителни разпоредби към обнародвания в ДВ, бр.108 от 30 декември 2023 г. Закон за държавния бюджет на Република България за 2024 г., производителите на електрическа енергия със съоръжения за производство на електрическа енергия с инсталирана мощност над 1 MW внасят във Фонд "Сигурност на електроенергийната система" целеви вноски, представляващи положителната разлика между пазарните приходи без данък върху добавената стойност и определения таван на приходите, изчислен при прилагане на стойностите за съответния тип производител, с период на доставка от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2024 г., с изключение на сделките с балансираща енергия, необходима за нуждите за балансиране на електроенергийната система от ЕСО ЕАД. Размерът на целевата вношка се изчислява за всяка сделка.

С Решение на Министерски съвет № 537 от 25 юли 2024 г. за определяне на стойностите, които служат за изчисляване на тавана на приходите за съответния тип производител на електрическа енергия по § 3, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. за производител на електрическа енергия от кондензационна електрическа централа на въглища, включително от лигнитни въглища беше определен таван в размер на 300 лв., увеличена с умножената по 1,32 средномесечна цена на тон емисионни квоти CO₂, за един MWh за периода от 01.07.2024 г. до 31.12.2024г.

Размерът на целевата вношка през изминалото първо полугодие на 2024 г. възлиза на 8 896 хил.лв.

Налагането на целевата вношка върху всяка отделно реализирана сделка на свободния пазар, както и върху продажбите на балансиращия пазар при излишък водят до изкривяване на пазарните цени. Високият ръст на ВЕИ мощности в страната и в Европа (основно ФЕЦ) води до небалансирано производство спрямо потреблението като се наблюдават излишъци от предлагане на ел. енергия в дневните часове и недостиг във вечерните. При това амплитудата на борсовите цени е доста широка като в дневните часове цените са ниски (дори нулеви и отрицателни), а в часовете на сутрешния и вечерния пик съответно са значително по-високи. С прилагането на таван върху приходите ефекта от високите пикови цени не може да бъде оползотворен от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД, понеже голяма част от приходите се изземват като целеви вноски. Реализираните количества енергия в тези часове също са най-високи, поради което реално се изземват 20-30% от приходите на дружеството на краткосрочните сегменти на БНЕБ.

2. Други промени в бизнес средата

Международното положение, свързано с конфликта между Русия и Украйна доведе до промени в икономически аспект и пазарните условия, свързани с нарастваща инфлация, динамично покачване на цените на основни суровини и материали.

Рентабилността и конкурентоспособността на централата все повече зависи от състоянието на съседните енергийни пазари и възможностите за реализация на електрическата енергия. През изминалото първо шестмесечие на 2024 г. участието на регулирания пазар оказва преобладаващо влияние върху общите приходи на дружеството.

От началото на 2024 г. се наблюдава ясно изразена тенденция за намаление на борсовите цени на търгуваната електрическа енергия в страната и региона в съчетание с относително високи цени на квотите за емисии на парникови газове, което силно ограничава възможностите на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД да реализира производството си на цени, които да покриват пълните разходи и да осигуряват нормална норма на възвращаемост.

Регулаторните намеси в свободния пазар на ел. енергия и природен газ, изразяващи се най-вече в определяне на ценови тавани, както и определяне на компенсации за крайните потребители, изчисляващи се на база постигната борсова цена на сегмент „Ден напред“, силно ограничават търсенето на дългосрочни договори за покупка на ел.енергия.

Участието на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД на регулирания пазар през деветмесечието на 2024 г. формира 89,20 % от приходите от основна дейност на централата, а приходите от продажби на свободен пазар възлизат на 7,41 % от приходите от основна дейност.

Със заповед No Е-РД-16-295 от 01.06.2023 г. на основание чл.4, ал.2, т.8 от ЗЕ, Министърът на енергетиката определи на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД обща годишна квота за задължително изкупуване на електрическа енергия в размер на 2 200 000 MWh , произведена от местни първични енергийни източници. Според същата заповед общата годишна квота следва да бъде произведена от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД за периода от 01.07.2023 г. до 30.06.2024 г. и по силата на чл.93а, ал.1, т.3 от ЗЕ да бъде изкупена от общественния доставчик. Съгласно Решение № Ц-14/30 юни 2023 г. на КЕВР е изчислена считано от 1 юли 2023 г. еднокомпонентна цена на активната ел.енергия в размер на 318.77 лв./МВтч, с която дружеството участва в микса за общественния доставчик.

С Европейския зелен пакт от месец декември 2019 г. бе подновен ангажимента на Европейската комисия (ЕК) за продължаване на политиката за опазване на околната среда, като се цели постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г.

Намаляването на въглеродните емисии на енергийната система е поставено във фокуса на политиките на ЕК и е от решаващо значение за постигане на целите в областта на климата през 2030 и 2050 г. Европейския зелен пакт предвижда развитие на енергиен сектор

произвеждащ енергия основно от възобновяеми източници, декарбонизация на газа и извеждане от експлоатация на въглищните централи (най-късно в края на посочения период-2050г.).

От момента на представяне на Европейския зелен пакт в световен мащаб се случиха две събития, които предпоставиха изключителни трудности по отношение на реализацията на пакта – пандемията от Ковид-19 и войната в Украйна. Тези два фактора промениха перспективите за икономическо развитие на ЕС, както и възможностите за реализацията и постигане на амбициозните цели в предварително посочените срокове.

За осигуряване на адекватност на енергийния отрасъл в България в дългосрочна перспектива е от ключово значение запазване на електропроизводствени мощности, които имат ключова роля от една страна за генерацията, а от друга в регулирането на електроенергийната система (ЕЕС), както и изграждане на нови, чрез използване на иновативни, нисковъглеродни и устойчиви технологии. В краткосрочен план новите технологии не могат да бъдат въведени веднага. Нормалният инвестиционен процес изисква 3 до 4+ години от вземането на решение до крайната реализация (въвеждане в експлоатация). Замяната на въглищните централи с нови ВЕИ изисква големи мощности във ВЕЦ и хибридни технологии (ФЕЦ и системи за съхранение), респ. огромни инвестиции, реализацията на които трябва да бъде в съответствие и с екологичното законодателство. На 17.01.2023 г. беше представена визията на държавата за развитие на енергийния отрасъл в частта електроенергетика за периода 2023-2053 г., като по отношение на приоритетите за развитие/трансформация на отрасъла част от фокуса е поставен върху използване на съществуващите мощности от въглищната енергетика до 2030 г. за гарантиране на енергийната сигурност и въвеждане на технически решения за намаляване на емисиите.

Към настоящия момент не е приета нормативна рамка, регламентираща начина, по която да се разпредели тежестта по изпълнение на заложената в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) цел към намаляване на емисиите CO₂, които България емитира поэтапно до края на 2025 г. с 40 % спрямо посочената в плана като релевантна 2019 г.

Евентуалното приемане на намаление на емисиите спрямо базовата 2019 г. ще доведе до недостиг на енергия в страната и региона, допълнително значително увеличение на цените на ел. енергията в периода до 2025 г. и по-нататък. България от нетен износител на ел. енергия ще бъде нетен вносител, като ще зависи и от възможностите на другите държави да осигурят количества ел. енергия за износ. В тази връзка Парламентът на Република България прие решение, с което задължава Министерския съвет в срок до 31 март 2023 г. да предприеме всички необходими действия, въз основа на промяна в обективните обстоятелства, невъзможността на България да изпълни поетия ангажимент и с цел постигане на приоритетите на плана REPowerEU да отправи обосновано искане до Комисията, като направи предложение за изменение на Плана за възстановяване и устойчивост и да постигне съгласие и предварителна положителна оценка от ЕК за неговото изменение в няколко раздела. Целта е от плана да отпадне поетият ангажимент за намаляване на въглеродните емисии от производство на електроенергия с 40% до края на 2025 г., взимайки изходните нива от 2019 г. Министерският съвет следва да предприеме такива действия, с които да гарантира привеждането на ангажиментите за декарбонизация в съответствие с общеевропейските цели, като се осигури работата на централите за въглища без ограничение поне до 2038 година.

Важен приоритет остава предприемане на действия по преразглеждане на поетите от Република България ангажименти за намаляване на емисиите на CO₂ от 2023г., тъй като в противен случай съществува реален риск от възникване на недостиг на електроенергия в страната и от застрашаване на енергийната сигурност на системата ни.

С приетите промени в Закона за енергетиката, обнародвани с ДВ бр. 96 от 2023 г., в сила от 01.07.2024 г., беше предвидено да се промени действащия модел на електроенергийния пазар у нас, като отнемат функцията на „Обществения доставчик“ за единствен доставчик на енергия на крайните потребители на регулирания пазар. Този

пазарен модел, наричан още Моделът „Единствен купувач“ действа у нас в продължение на над 20 години (от 2003 г.) и е допълван многократно през годините, в зависимост от степента на готовност за либерализация на енергийните доставки. Новият режим на функциониране на енергийния пазар у нас се очакваше да започне да функционира от 1 юли 2024 г., като до тогава следваше да бъдат изяснени всички казуси, във връзка с прилагането на подзаконовата нормативна база.

На 25.04.2024 г. на второ четене беше приет законопроект за изменение на Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката, с който се предвижда премахването на фигурата на Обществения доставчик да се отложи с 12 месеца - до 01.07.2025 г.

С цел осигуряване на работа на съоръженията и приходи след 30.06.2024 г. „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД подаде в КЕВР Заявление по чл. 41, ал. 1, т. 3 от Наредба № 1 от 14.03.2017 г. за регулиране на цените на електрическата енергия за участие с квота на регулирания пазар за ценовия период от 01.07.2024 г. до 30.06.2025 г. Заявлението беше вхотирано в КЕВР с № Е-13-12-4/30.04.2024 г. (изх.№ 15118/30.04.2024 г. на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД).

Със заявление с вх. № Е-13-12-4 от 30.04.2024 г. от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД бяха предложени за утвърждаване следните цени:

- пълна цена за електрическа енергия – 280,74 лв./MWh, без ДДС.

Предложената цена е образувана при следните стойности на ценообразуващите елементи:

- Нетна електрическа енергия – 8 648 792 MWh;
- Променливи разходи – 1 816 772 хил. лв.;
- Условно-постоянни разходи – 357 365 хил. лв.;
- Възвръщаемост – 54 450 хил. лв.;
- Общо необходими годишни приходи – 2 228 587 хил. лв.

Изчислените цени и разходи са при прогнозно производство в размер на 7 938 135 МВтч.

С решение Ц-17 от 30.06.2024 г. на КЕВР цената за електрическа енергия на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД е изчислена в размер на 275,98 лв./МВтч, без ДДС, при общо необходими приходи от 2 190 806 хил. лв. и нетна електрическа енергия – 7 938 135 МВтч.

Съгласно изложеното от КЕВР в Решение Ц-17 от 30.06.2024 г. с оглед изискванията на чл. 21, ал. 1, т. 21, изр. второ и чл. 24, ал. 2 от ЗЕ, КЕВР не следва да определя разполагаемост на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД, понеже изчислената от Комисията цена за дружеството е с 59,44% по-висока от изчислената от КЕВР прогнозна пазарна цена за периода 01.07.2024 г. – 30.06.2025 г., която е 173,09 лв./МВтч. Поради същите мотиви решението на КЕВР е че отказва на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД да утвърди цена, по която да продава електрическа енергия на обществения доставчик.

„ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД е включено в микса за регулирания пазар на базата на издадена заповед от министъра на енергетиката. Със Заповед № Е-РД-16-310 от 31.05.2024 г. основание чл. 4, ал. 2, т. 8 от Закона за енергетиката и чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, с оглед сигурността на снабдяването с електрическа енергия на територията на страната, министърът на енергетиката е определил на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД обща годишна квота в размер на 2 628 000 MWh за задължително изкупуване на електрическа енергия (изчислена при два работещи енергийни блока на централата с обща мощност 300 MW през цялата година и съобразена с необходимостта на обществения доставчик от количества електрическа енергия за изпълнение на заявките на крайните снабдители), произведена от местни първични източници на гориво, представляващи приблизително 9,35% от цялата първична енергия, необходима за производство на електрическа енергия, консумирана в страната през календарната 2023 г. Според същата заповед общата годишна квота следва да бъде произведена от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД за периода 01.07.2024 г. – 30.06.2025 г. По силата на чл. 93а, ал. 1, т. 3 от ЗЕ тази обща годишна квота следва да бъде изкупена от обществения доставчик.

С Решение № Ц - 17 от 30.06.2024 г. на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) количествата електрическа енергия от общата годишна квота на „ТЕЦ Марица изток

2“ ЕАД в размер на 2 628 000 MWh, определени съгласно Заповед № Е-РД-16-310 от 31.05.2024 г. на Министъра на енергетиката, са включени в общото количество електрическа енергия, реализирано от НЕК ЕАД за осигуряване на потреблението на клиентите на крайните снабдители.

В т. IV.5. на Решение № Ц - 17 от 30.06.2024 г. за определяне на цена (средна цена на енергията за регулиран пазар, след компенсиране от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“), по която НЕК ЕАД, в качеството на обществен доставчик, продава електрическа енергия на крайните снабдители, КЕВР е предвидила на общественият доставчик разходи в размер на 473 076 хил.лв. за закупената от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД електрическа енергия, при прогнозна пазарна цена от 180,01 лв./MWh.

В т. V на Решение № Ц - 17 от 30.06.2024 г. за определяне на цена за задължения към обществото за закупуването на електрическата енергия от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД по Заповед № Е-РД-16-310 от 31.05.2024 г. на министъра на енергетиката са определени 252 200 хил. лв. като компенсация на обществения доставчик за изкупуване на електрическа енергия от „ТЕЦ „Марица изток 2“ ЕАД, които участват при формирането на цената за задължения към обществото.

С дата 31.07.2024 г. беше подписано споразумение №19178 за доставка на 2 628 000 MWh нетна активна електрическа енергия между „Национална електрическа компания“ ЕАД и „ТЕЦ Марица изток 2 ЕАД при параметрите, описани в Решение Ц-17 от 30.06.2024 г.

С решение Ц-17 от 30.06.2024 г. бяха променени и други цени, които имат отношение към дейността на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД.

На основание чл. 21, ал. 1, т. 8а от ЗЕ Комисията следва да определи за всеки ценови период пределна стойност на разходите на оператора на електропреносната мрежа за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги по реда на чл. 105, ал. 2 от ЗЕ, а именно: закупуване на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности въз основа на тръжна процедура. В тази връзка като ценообразуващи елементи са включени:

- резерв за първично регулиране на честотата (FCR) – 45 MW, остойностен по 50,00 лв./MW*h;

- резерв за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности (aFRR) – 155 MW, остойностен по 50,00 лв./MW*h;

„ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД е един от основните участници в тръжните процедури за закупуване на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата и обменните мощности и автоматично вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация, при което във връзка с увеличените пределни цени очаква да реализира допълнителни приходи от предоставена разполагаема мощност. Очакваните допълнителни приходи за периода от 01.07.2024 г. до 30.06.2025 г. са в размер на 10 988 хил. лева. Допълнителните приходи от разполагаема мощност ще повишат възможността на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД да предлага количества ел. енергия на свободния пазар.

От друга страна увеличените разходи на ЕСО ЕАД за закупуване на разполагаемост водят до увеличаване на цената за достъп до електропреносната мрежа за производители. С решение Ц-17 от 30.06.2024 г., цената за достъп е променена от 2,43 лв/МВтч на 4,66 лв/МВтч. Увеличението на тази такса ще доведе до увеличение на разходите на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД за регулаторния период с около 6 171 хил. лева за регулаторния период.

Финансовата устойчивост на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД основно зависи от редица фактори, които са извън прекия контрол на дружеството, както следва:

- Признаване в пълен размер на заявените от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД пред КЕВР разходи за компенсиране по чл. 35 от ЗЕ.
- Цените на електрическата енергия на свободния пазар (на платформите на „БНЕБ“ ЕАД и на регионалните енергийни борси

- Цените на квотите за емисии на парникови газове;
- Темповете на възстановяване на икономиката на страната и икономиките на страните от ЕС след отпадане на извънредното положение, респективно търсенето на електрическа енергия и енергийни ресурси от стопанските субекти.

Изготвил,

Станимир Генов
Икономист – плановик

Съгласувал

Боян Боев
Директор ФИ

